

خلاصه گزارش عملکرد کتابخانه مرکزی و مرکز اطلاع رسانی دانشگاه از آذر 1401 تا کنون

(تاریخ ارائه گزارش: 21 تیر 1404)

مقدمه. هدف از تأسیس کتابخانه دانشگاهی نیل به هدف‌های دانشگاه یعنی حفظ، اشاعه و ارتقای دانش است. این نهاد ارتباط مستقیمی با نیازهای آموزشی و پژوهشی استادان و دانشجویان داشته و هدف اساسی آن حمایت از برنامه‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه است. امروزه کتابخانه‌ها و به خصوص کتابخانه‌های دانشگاهی، فراتر از خدمات سنتی فراهم شده در گذشته توسعه یافته‌اند و در قالب تقاضاهای کاربر (کاربر محور) و پیشرفت‌های فناوری شکل می‌گیرند. کتابخانه‌های جدید بیشتر یک مرکز اطلاعاتی و یادگیرنده خواهند بود تا صرفاً مجموعه‌ای از قفسه‌های کتاب و فضاهای مطالعه. کتابخانه‌ها می‌بایست محیطی راحت و حمایتی را همراه با دسترسی سریع و آزاد به انواع منابع اطلاعاتی را در قالب‌های مختلف فراهم کرده و فضای یادگیری مشارکتی را برای دانشجویان تشویق نماید.

اهداف و وظایف کتابخانه

هدف اصلی کتابخانه مرکزی و مرکز اطلاع رسانی، گردآوری منابع علمی و آموزشی و اشاعه اطلاعات در جهت تقویت برنامه‌های آموزشی و پژوهشی دانشگاه است.

از عمده وظایف کتابخانه مرکزی و مرکز اطلاع رسانی دانشگاه می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- گردآوری منابع اطلاعاتی علمی چاپی و الکترونیکی؛
- سازماندهی منابع اطلاعاتی گردآوری شده؛
- اطلاع‌رسانی فعالیت‌های کتابخانه مرکزی به شکل‌های مختلف؛
- مشارکت در طرح‌های ملی اطلاع‌رسانی و اشتراک منابع؛
- تلاش برای مکانیزه کردن فعالیت‌های کتابخانه‌ای جهت سرعت بخشیدن به ذخیره و بازیابی اطلاعات؛
- ایجاد زمینه‌های مناسب برای توسعه مهارت‌های سواد اطلاعاتی؛
- آموزش مراجعه‌کنندگان در راستای استفاده صحیح و بهینه از مجموعه کتابخانه‌ها.

گزارش مختصر. با توجه به تحولات سریع فناوری و تغییرات بنیادین در شیوه‌های مطالعه، یادگیری، پژوهش و دسترسی به اطلاعات، کتابخانه مرکزی دانشگاه، ملزم به تطبیق خود با این تحولات است. در ادامه گزارش مختصری از عملکرد دو ساله کتابخانه مرکزی دانشگاه، ارائه می‌شود.

نیازسنجی و خرید منابع:

- اعلام از گروه‌های آموزشی، نیازسنجی از مراجع، بررسی فهرست ناشران و رصد منابع کتابخانه‌ای به منظور سفارش و خرید منابع دارای اولویت به طور مستمر به ویژه در ابتدای هر نیمسال و قبل از برگزاری نمایشگاه‌های کتاب

رشد مجموعه کتابخانه (خرید و اهدا): افزودن 7500 نسخه کتاب فارسی چاپی و 1500 نسخه کتاب لاتین چاپی به مخزن شامل:

خرید الکترونیکی 692 نسخه در قالب 633 عنوان از نمایشگاه مجازی کتب دانشگاهی در دی ماه 1401 از محل کمک خیر محترم

خرید 560 نسخه در قالب 332 عنوان از مرکز پخش معتبر کتابیران در اسفند ماه 1401 از محل کمک خیر محترم

دریافت حدود 600 نسخه کتاب اهدایی از خانه کتاب و ادبیات ایران در بهمن ماه 1401

خرید 253 نسخه کتاب در قالب 200 عنوان به صورت مجازی از نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در اردیبهشت ماه 1402 از محل کمک خیر محترم

دریافت حدود 750 نسخه کتاب لاتین از جناب آقای دکتر صالحی اصفهانی

دریافت حدود 400 نسخه کتاب اهدایی از کتابخانه ملی در مرداد ماه 1402

دریافت حدود 500 نسخه کتاب اهدایی از خانه کتاب و ادبیات ایران در بهمن 1402

دریافت حدود 500 نسخه کتاب اهدایی از کتابخانه ملی در آذرماه 1402

خرید مجازی حدود 200 نسخه کتاب در قالب 128 عنوان از نمایشگاه مجازی کتب دانشگاهی در دی ماه 1401

خرید مجازی حدود 300 نسخه کتاب در قالب 140 عنوان از نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در اردیبهشت ماه 1403

خرید 150 نسخه کتاب از مرکز پخش کتابیران در اردیبهشت 1403

دریافت حدود 500 نسخه کتاب اهدایی فارسی و لاتین تخصصی و عمومی در خرداد ماه 1403 در قالب مقررات مبادله و اهدا

دریافت حدود 600 نسخه کتب اهدایی از مراجع و اعضای کتابخانه

دریافت 300 نسخه کتاب اهدایی از فرهنگستان هنر در تابستان 1403

خرید حدود 500 نسخه کتاب از مرکز پخش کتابیران در مهر و آبان 1403

دریافت 11 نسخه کتاب نفیس در زمینه تصویرسازی از انجمن علمی تصویرسازی ایران در دی ماه 1403

دریافت 400 نسخه کتاب اهدایی فارسی و لاتین از کتابخانه ملی در دی ماه 1403

خرید 130 نسخه کتاب فارسی و 40 نسخه کتاب لاتین (یارانه دولت) از نمایشگاه کتاب تهران اردیبهشت 1404

دریافت حدود 500 نسخه کتاب اهدایی از کتابخانه ملی در اردیبهشت ماه 1404

شایان ذکر است که تأمین اعتبار مالی بخشی از منابع خریداری شده (حدود 1630 نسخه) به مبلغ یک میلیارد و پانصد و پنجاه میلیون ریال از محل مساعدت مالی خیر نیک‌اندیش، جناب آقای کفایی بوده است.

همچنین، در راستای غنی‌سازی منابع کتابخانه دانشکده هنر و بهبود خدمات‌رسانی به دانشجویان و اعضای محترم هیئت علمی این دانشکده، علاوه بر افزودن منابعی در سال 1401 و 1402، در سال 1403، تعداد 1000 نسخه کتاب در موضوعات مختلف تخصصی هنر (پس از طی مراحل انجام خدمات فنی در کتابخانه مرکزی) و در سال 1404، حدود 400 نسخه به مجموعه کتابخانه هنر اضافه گردید. این اقدام در چند سال اخیر بی‌سابقه بوده است. این منابع عمدتاً از طریق مبادله و اهداء و با انجام مکاتبات و پیگیری‌های مستمر با کتابخانه ملی ایران، فرهنگستان هنر و انجمن علمی تصویرسازی ایران تأمین شده و بخش محدودی نیز خریداری گردیده است. در این راستا و به منظور جایگذاری کتاب‌های جدید و ایجاد فضای بیشتر متناسب با رشد فیزیکی مجموعه، تعدادی قفسه جدید نیز از کتابخانه مرکزی به کتابخانه هنر منتقل و اضافه شده است.

خدمات فنی و فهرست‌نویسی:

- انجام خدمات فنی و فهرست‌نویسی منابع شامل: درج مهر، ثبت دفاتر و صدور قبض انبار، ثبت تمامی رکوردهای کتابشناختی در سامانه کتابخانه، جستجوی پیشینه، سازماندهی، فهرست‌نویسی، رده‌بندی و برچسب‌گذاری حدود 7500 کتاب روزآمد فارسی و لاتین
- اصلاح مشخصات کتابشناختی و رفع اشکال موارد فهرست‌نویسی حدود 3800 عنوان از کتاب‌های موجود فارسی و لاتین در سامانه فهرست‌نویسی و جابجایی آن‌ها در مخزن
- ارزیابی مجموعه کتابخانه شامل: 1. وجین حدود 3500 نسخه کتاب (مشمول قوانین وجین از جمله فرسودگی، عدم روزآمدی محتوا، عدم ارتباط موضوعی با مجموعه و ...) و ارسال حدود 2000 کتاب‌های وجینی به کتابخانه ملی جهت استفاده سایر کتابخانه‌های کشور در قالب مقررات مبادله و اهداء؛ 2. صحافی و مرمت حدود 500 نسخه کتاب
- هماهنگی، پیگیری و انجام اقدامات لازم برای استرداد کتاب‌های اهدایی کتابخانه مرکزی آستان قدس به دلیل عدم استفاده

فعالیت‌های ترویجی و اطلاع‌رسانی:

- ارتقای سطح کمی و کیفی خدمات کتابخانه و تسهیل دسترسی دانشجویان، اساتید و پژوهشگران به منابع اطلاعاتی
- راه‌اندازی قفسه مهربانی برای کتاب‌های وجینی و یا اهدایی دانشجویان

- اجرای طرح ویرتین با شعار "با کتاب آشتی کنیم" برای نمایش منتخبی از کتاب‌های پرمخاطب و امانت به دانشجویان علاقه‌مند به طور مستمر به ویژه در اوایل ترم و قبل از تعطیلات
- امانت کتاب‌های تخصصی و عمومی به دانشجویان علاقه‌مند در تابستان و ایام تعطیلات تا سقف 8 نسخه بدون نیاز به تمدید یا پرداخت جریمه دیرکرد در راستای افزایش مطالعه و کتابخوانی در اوقات فراغت
- برگزاری چند کارگاه آموزشی به صورت مجازی و برگزاری تعدادی کارگاه آموزشی برای توسعه مهارت‌های سواد اطلاعاتی دانشجویان با همکاری انجمن‌های علمی
- ارائه خدمات مشاوره اطلاعاتی و پژوهشی به حدود 500 نفر از دانشجویان، به ویژه دانشجویان تحصیلات تکمیلی به صورت حضوری، تلفنی و مجازی
- ایجاد و راه‌اندازی کانال اطلاع‌رسانی کتابخانه مرکزی در شبکه اجتماعی ایتا با 650 عضو و تهیه و نشر بیش از 1000 محتوای ترویجی در زمینه‌های مرتبط
- به‌روزرسانی ساختار و محتوای صفحه کتابخانه در سایت دانشگاه و بارگذاری مستمر اطلاعات روزآمد، اخبار و رویدادها
- شرکت کتابداران در کارگاه‌های آموزشی مرتبط با فعالیت‌های کتابخانه، برگزار شده توسط شبکه کتابخانه دانشگاهی ایران
- حضور مسئول کتابخانه در نشست سراسری مدیران کتابخانه‌های دانشگاهی کشور در محل وزارت علوم در اسفندماه 1402
- همکاری با کانون کتاب و کتابخوانی در برنامه ریزی و اطلاع‌رسانی برنامه‌های ترویجی
- همکاری با انجمن‌های علمی دانشجویی در برگزاری نشست‌های کتابخوانی در محل کتابخانه مرکزی

همچنین نظر به اهمیت ارتقای سطح خدمات کتابخانه و بهره‌وری دانشجویان و پژوهشگران، پس از انتقال کتابهای اهدایی کتابخانه مرکزی آستان قدس و جابجایی واحدهایی که در این مکان استقرار داشتند، فضای انتهایی کتابخانه به منظور ایجاد موارد ذیل، در حال ساماندهی و تجهیز است:

ایجاد محیطی آرام و مناسب برای مطالعه‌ی مراجع و مطالعه منابع در محل (قرائت‌خانه)؛ برگزاری برنامه‌های متنوع از جمله کارگاه‌های «زنگ کتابخانه»، نشست‌های «عصرانه هوش مصنوعی»، دوره‌های کتابخوانی در راستای آموزش کار با پایگاه‌های علمی و ابزارهای هوش مصنوعی و توسعه‌ی مهارت‌های سواد اطلاعاتی و هوش مصنوعی و ...؛ ارتقای سیستم‌های رایانه‌ای موجود جهت اطلاع‌رسانی، اطلاع‌یابی، جستجوی منابع در سامانه‌ها و وب و استفاده در اهداف آموزش و یادگیری؛ اختصاص فضایی برای تبادل و اهدای کتاب بین مراجعین در قالب قفسه مهربانی؛ فراهم شدن دسترسی به کتب مخزن و مرجع: فراهم نمودن دسترسی آسان و سریع به منابع مخزن و مرجع.

خدمات سامانه‌ای و نرم افزار کتابخانه:

- انجام امور فنی و پشتیبانی سامانه‌های متعدد ایرانداک، به ویژه سامانه ثبت پایان‌نامه
- رایزنی با شرکت نوسا جهت نصب و اجرای آخرین نسخه نرم‌افزار کتابخانه‌ای سیم‌رغ
- اشتراک و یا تمدید پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی و لاتین مورد نیاز (مگاپیر، نورمگز، نورلایب، سیویلیکا و...) و ارائه اطلاع‌رسانی و پشتیبانی لازم
- پیگیری مستمر رفع اختلال سامانه کتابخانه پس از بروز مشکلات ایجاد شده در آذرماه 1403

خدمات به اعضای کتابخانه:

- ارائه خدمات شامل عضویت، امانت، بازگشت، تمدید و پاسخگویی به صورت حضوری، تلفنی و مجازی
- تعداد افراد امانت گیرنده اسناد: 3100 نفر
- آمار رخدادهای امانت و بازگشت: حدود 23000 نسخه
- آمار رخدادهای تمدید: حدود 7800 نسخه
- تعداد اسناد کنونی در امانت: 1600 عنوان (2300 نسخه)
- آمار رخدادهای امانت و مطالعه فعال اعضا: 1200 نفر
- بررسی و تأیید درخواست‌های تسویه حساب دانشجویان (انصراف، مهمان، انتقال، اخراج، دانش آموخته): 780 نفر

امور جاری کتابخانه

- انجام امور جاری شامل جستجو و بازیابی منابع، راهنمایی کاربران، حفظ چیدمان منابع بر اساس رده بندی کنگره، گزارش و پیگیری مستمر خطاهای سامانه امانت، ارتقای سخت افزاری و نرم‌افزاری سیستم‌ها، انجام مکاتبات اداری، پاسخ‌دهی به ایمیل‌ها و پیام‌های مجازی، تهیه نسخه پشتیبان منابع، جداسازی و مرمت کتاب‌های فرسوده، تفکیک و ارسال کتاب‌های وجینی، پیگیری تعمیرات موردی و اساسی، انتقال و جابجایی مستمر کتب و منابع بین هنر و پرديس جهت فهرست نویسی یا انجام اصلاحات، پیگیری پرداخت تمامی بدهی‌های کتابخانه، ارتقای وضعیت محیطی، دکوراسیون، چیدمان، دسترسی به منابع و خدمات کتابخانه دانشکده هنر، تهیه گزارش‌های

مربوط به عملکرد کتابخانه و پایش عملیاتی، راینی و مکاتبات متعدد با نهادهای علمی و فرهنگی حوزه کتاب جهت دریافت کتب و منابع اهدایی، پاسخگویی و تکریم مناسب اعضا و کاربران.

در پایان، از حمایت‌های مدیریت محترم دانشگاه، معاونت محترم آموزشی و پژوهشی و خیرین ارجمند در خصوص ارتقاء منابع و توسعه کمی و کیفی کتابخانه‌های مرکزی و هنر سپاسگزاریم.